

בוהצאת מזרחי מדיה, אפריל 2016

בכל שנה ילדי ישראל שרים בהתלהבות את השיר "שמחה רבה". הפעם רצינו להפנות את תשומת הלב לכך שמחצית מהשיר מוקדש לאליהו הנביא. אחד הרגעים הזכורים במשפחות רבות מליל הסדר הוא זה שבו הילדים רצים לפתוח את הדלת לאליהו הנביא. בעיניים בוהקות הם מכריזים: "הוא תכף יבוא. ממש עוד רגע", והמבוגרים בסדר קוראים ביחד "שלום אליהו!". "מה הוא כבר בא?! "תוהים הילדים. "כן", אומרים המבוגרים, "הוא צריך להספיק לבקר בכל הסדרים בעולם".

במסורת היהודית הפך אליהו הנביא, מנביא זעם קנאי ומתבודד לסבא חייכני, אוהב בני אדם. נוסף על ליל הסדר, אליהו מוזמן גם בטקס ההבדלה ובטקס ברית מילה הנעשה על "כיסא של אליהו". יש אומרים שמסורת זו התפתחה כהזדמנות תיקון לקנאותו הדתית של אליהו, ויש אומרים כי כאשר החייה את בן האלמנה, שאצלה התארח, הראה אליהו את רגישותו לילדים ולא למנות ולכן הוא מקור לחסד בעבורם עד היום.

אליהו הוא אורח כבוד לא רק בליל הסדר, אלא גם בכל מוצאי שבת בטקס ההבדלה ובטקס ברית מילה.

שמחה רבה

מילים: בלהה יפה

שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!
שמחה רבה, שמחה רבה,
אביב הגיע, פסח בא!

תפרו, תפרו,
תפרו לי בגד עם כיסים.
מלאו, מלאו,
מלאו כיסי באגוזים.

שמחה רבה...

שאלו אשאל,
שאלו אשאל ארבע קשיות
שתה אשתה,
שתה אשתה ארבע כוסות.

**וכוס גדולה אמי תביא
לאליהו הנביא.**

**הלואי יבוא,
הלואי יבוא, הלואי יסור
יראה אותי,
יראה אותי כל-כך הדור.**

שמחה רבה...

מקורו של מנהג כיסא אליהו בספר פרקי דרבי אליעזר, שם מסופר כי אליהו הנביא התלונן לפני האלוהים כי עם ישראל עזב את בריתו. אמר לו על כך אלוהים: "חייך (לשון שבועה) שאין ישראל עושין ברית מילה עד שאתה רואה בעיניך". מכאן התקינו חכמים שיהיו עושים מושב כבוד למלאך הברית.

**אליהו הנביא
אליהו התשבי
אליהו הגלעדי
במהרה יבוא אלינו
עם משיח בן דוד.**

פיוט "**המבדיל**", המושר בטקס ההבדלה, זכה לביצועים רבים בכל עדות ישראל. הפיוט זכה לניגון יפה במיוחד בקהילות הספרדים, והוא מוכר במילות הפזמון החוזר **לכבוד חמדת לבבי, אליהו הנביא**:

המבדיל בין קדש לחול חטאותינו הוא ימחול
זרענו וכספנו ירבה כחול וכפוכבים בלילה
לכבוד חמדת לבבי אליהו הנביא

חמדה מרדכי, גנת תל" בן תרבות עברית בחולון מספרת:

"נולדתי במוצאי שבת. כאשר סבתי הגיעה לבית החולים וראתה אותי, היא קראה לי "חמדת לבי" והתחילה לשיר את 'חמדת לבבי'. כך נבחר שמי. ואכן קשר מיוחד היה בינינו: אני הייתי חמדת לבבה והיא הייתה חמדת לבי, ובינינו—אליהו הנביא!"

© כל הזכויות שמורות למחברת/ולאקו"ם

אליהו הנביא - המשך

רְאִיתִי אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא
יְהוָה וְגַם

בְּחַג הַפֶּסַח הָאֲחֵרוֹן
רְאִיתִי אוֹתוֹ סוּף-סוּף,
אֶת אֱלֹהֵי הַנְּבִיא.
הוא לְבַשׁ זָקוֹן לָבוֹן כְּמוֹ שֶׁלֶסְבָּא אַבְרָם
וְשִׁמְלָה גְדוֹלָה שֶׁל עַרְבִי.

מִמֶּשׁ בְּסוּף הָאֲרוּחָה
אֱלֹהֵי הַנְּבִיא בָּא.
הַדֹּלֶת הִיָּתָה פְּתוּחָה,
אֲבָל הוּא נִכְנָס דְּוֹקָא דְרַדְדַּת הָאֲרוּבָה.

דְּמַעוֹת שְׁקוּפוֹת נִשְׂרוּ מֵעֵינָיו,
כְּמוֹ עָלִים מִן הָעֵץ בְּשִׁלְכָתָהּ.
פְּתִאוֹם הוּא הִצִּיץ בְּאֶלְפֵי שְׁעוֹנָיו
וְאָמַר: סְלִיחָה,
אֲנִי מוֹכֵרָח לְלַכְתָּהּ.

לא נָגַע בִּיָּוִן,
ולא בְּכַרְפֶּס,
הַצְּבִיעַ רְחוּק אֶל הַשָּׁמַיִם
וְיָצָא בְּדִיוֹק כְּמוֹ שֶׁנִּכְנָס.

וְכָל אוֹתוֹ הִלִּילָה
לא נִרְדְּמָתִי וְחִשְׁבָתִי
עַל אֱלֹהֵי הַנְּבִיא
שֶׁנִּרְאָה לְגִמְרִי-לְגִמְרִי אַחֵר
מִמֶּנּוּ שֶׁחִשְׁבָתִי.

ספר הילדים החדש "אליהו הנביא היקר!" נכתב כמכתבים, כאשר כל מכתב הוא סיפור בפני עצמו של ילד, המשתדל להשתנות ולהשתפר על מנת לקבל מתנות לחג מאליהו הנביא, אך כל פעם משהו אחר מרחיק אותו מהגשמת משאלותיו.

מאת אלן לינדברג, הוצאת פלא, 2012

מכתב לאליהו - שלומית פהן אסיף

כְּתַבְתִּי מִכְּתָב לְאֱלֹהֵי. שְׁמַתִּי בְּמַעֲטָפָה וְהַדְּבַקְתִּי עַל הַדֹּלֶת
אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, שְׁלוֹם וְחַג שְׂמֵחַ!
אֲנִי לֹא יָכוֹל לְחַכּוֹת כָּל הַלְּיָלָה וְלִהְיוֹת אֶת הַדֹּלֶת פְּתוּחָה.
אִם תִּצְלַח וְאִם אֶחָד לֹא יִשְׁמַע, בְּקֹשׁ אֶת הַמִּפְתָּח מֵאֲפָרִים פּוֹפְלִין
הַשָּׁכֵן. אֲנַחְנוּ תְּמִיד שׁוֹמְרִים אֲצֵלוֹ מִפְּתָח. גּוּגוּ לֹא יִנְבַח עֲלֶיךָ. הוּא
כָּלֵב חָכֵם, יוֹדֵעַ עַל מִי לְנַבֵּחַ.
אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, אֶתָּה יָכוֹל לְהַעִיר אוֹתִי, רַק אֶל תִּבְהִיל וְאֶל תְּדַלִּיק
אֶת הָאוֹר בְּחֹדֶר, זֶה מִסְגָּר. הַשְּׂאֲרֵתִי לָךְ כּוֹס מִיץ פֶּטַל עַל הַשֶּׁלֶחַן.
זֹאת הַכּוֹס הַגְּדוֹלָה בְּיוֹתֵר בְּבֵית.
בְּאֲרוֹן הַמִּטְבָּח, מֵעַל הַכִּיּוֹר, יֵשׁ עֲרֻמָּה שֶׁל מִמְתָּקִים וְאֶגְלוֹי פֶּקֶן.
אֶתָּה יָכוֹל לְבַחֵר. אִימָא לֹא תִכְעַס. הִיא לֹא כּוֹעֶסֶת עַל אוֹרְחִים.
אֲחֵרֵי שֶׁתִּצָּא מִן הַבֵּית, נֵעַל בְּבִקְשָׁה אֶת הַדֹּלֶת, כִּי אֲנִי פּוֹחֵד
מִנְּנָבִים. וְאֶל תִּשְׁכַּח לְהַחֲזִיר אֶת הַמִּפְתָּח לְאֲפָרִים וְלִלְטוֹף אֶת גּוּגוּ.
הוּא אוֹהֵב לְטוֹפִים.

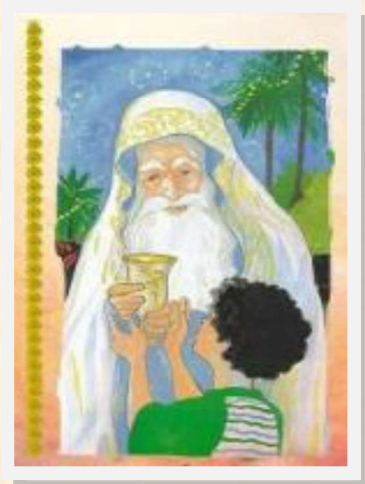
אֱלֹהֵי הַנְּבִיא, אֲנִי רוֹצָה שֶׁתִּדַּע: אֲנִי נוֹלַדְתִּי בְּעָרֵב פֶּסַח. אֶתָּה מְכִיר
עוֹד לְיָדִים שֶׁנוֹלְדוּ בְּלֵיל-הַסֶּדֶר וְתְּמִיד אוֹפִים לָהֶם עוֹגַת יוֹם הַלֶּלֶת
מִקְמַח מִצּוֹת?

להאזנה לסיפור

מתוך **גן שלנו חג שמח**, עורכת: מירי ברוך, הוצאת עם עובד, 1988

© כל הזכויות שמורות למחברת ולאקו"ם

© כל הזכויות שמורות למחברת ולאקו"ם

www.litom.org

© כל הזכויות שמורות לקרן תל"י, וליוצרים

אליהו הנביא - המשך

כל ארבע הכוסות הם כנגד ההצלה ממצרים שהיא כבר חלק מההיסטוריה. הכוס החמישית היא כנגד הגאולה שתתרחש בעתיד. אליהו הנביא הוא המבשר של הגאולה הזו לפי נבואת מלאכי:

”הנה אנוכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא”, ולכן הכוס נקראת על שמו.

ספר התודעה, הרב אליהו כי טוב

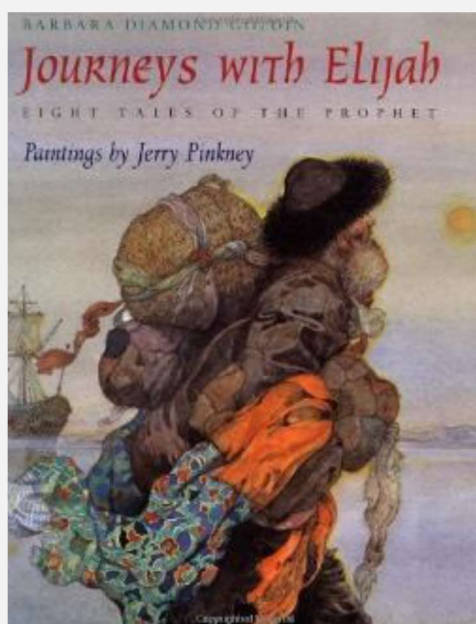
יואל רפל במאמרו: מדוע ממתנינים לאליהו הנביא בליל הסדר? מעלה הסברים נוספים לפן האנושי של אליהו באווירת ליל הסדר. השיר "על כפיו יביא" מאת יורם טהרלב מבטא את האמונה העממית באליהו הנביא כמביא טוב וכמבשר השלום. בקישור הזה אפשר להאזין למשורר, המספר את הסיפור שמאחורי השיר.
בסיפור החסידי על הרבי מברדיצ'ב אנו למדים שאליהו הנביא נמצא בכל מקום שבו עוזרים לעניים ומתחשבים באחרים, ולפעמים הוא בכלל פנימי. אולי זוהי דמותו של אליהו שאנו מייחלים לפגוש בעצמנו!

הצעות לשיח ולפעילות

- ♦ בגנים רבים שרים ורוקדים את הבתים הראשונים של השיר "שמחה רבה" ומכינים קישוטי אביב. אנו מציעים גם להמחז אותו במלואו!
- ♦ אילו הייתי פוגש את אליהו מה הייתי מבקש ממנו? - בשירים ובסיפורים אליהו מגשים משאלות. זוהי הזדמנויות להקשיב למשאלות של הילדים.
- ♦ אפשר לאסוף מההורים והסבים זיכרונות שיש להם בהקשר של כוס אליהו בליל הסדר ולהכין "ספר אליהו" של קהילת הגן.
- ♦ אפשר לאסוף סיפורים ואגדות על אליהו הנביא וליצור אסופה לשימוש במהלך השנה לקראת שבת וחג.

www.winners-auctions.com

www.amazon.com

אגדות רבות נרקמו סביב דמותו של אליהו ואפשר להקדיש להן שעת סיפור. הנה אחת מהן: **השנים הטובות**

מעשה באיש חסיד אחד שהיה עני. יום-יום היה יוצא אל השדה, חורש ועודר, מנכש וקוצר ומנקה להוציא מעט אוכל מן האדמה. "אל תדאג", הייתה אומרת לו אשתו, "נעבור את התקופה הקשה, ודאי ירווח לנו." "מניין את יודעת?" היה עונה לה, "הרי יש אנשים שיש להם ויש שאין להם. צריך לשמוח על מה שיש ולא לבכות על מה שאין." אבל לאמיתו של דבר, לא שמח החסיד כלל...

להמשך קריאה

